

«Εκπαίδευση και Έρευνα βασικός μοχλός της Ανάπτυξης»

Εκπαίδευση, κοινωνία και νέα γενιά: Προβληματισμοί και προτάσεις σε μια εποχή μετάβασης

Η εκπαιδευτική, πολιτική και κοινωνική συγκυρία στην Ελλάδα και την Ευρώπη αναδεικνύει σήμερα ένα σύνολο από διαρκώς οξυνόμενα ερωτήματα: Πώς μεταβάλλεται η ιδεολογική τοπογραφία του δημόσιου λόγου; Ποια είναι η θέση της νέας γενιάς απέναντι στους θεσμούς, την εκπαίδευση και την πολιτική ζωή; Ποιος μπορεί να είναι ο ρόλος της εκπαιδευτικής κοινότητας μέσα σε αυτό το ταραγμένο τοπίο;

Η αποτύπωση αυτών των προβληματισμών αναδεικνύει κρίσιμες μετατοπίσεις: το εκκρεμές της ιδεολογικής ηγεμονίας μοιάζει να έχει στραφεί προς συντηρητικότερες κατευθύνσεις, ενώ ο δημόσιος λόγος χαρακτηρίζεται από την ενίσχυση αυταρχικών και λαϊκιστικών ρευμάτων. Η έννοια της «αντισυστημικότητας» τείνει να εκφυλιστεί σε ρητορική επίφαση, πίσω από την οποία προβάλλουν ακραίες μορφές πολιτικής έκφρασης.

Την ίδια στιγμή, η εκπαίδευση αντιμετωπίζει μια πολλαπλή κρίση: η αποδυνάμωση της αναγνωστικής κουλτούρας, η απομάκρυνση της νέας γενιάς από τον γραπτό λόγο και η σχεδόν καθολική εξάρτηση από το κινητό ως βασική πηγή πληροφόρησης δημιουργούν ένα περιβάλλον αποσπασματικής γνώσης και συναισθηματικής κατανάλωσης της πληροφορίας. Οι θεσμοί απονομιμοποιούνται στη συνείδηση των νέων, ενώ το σχολείο και το πανεπιστήμιο εμφανίζονται αδύναμα να ανακόψουν αυτή την καθοδική τάση.

Η υπερβολική επικέντρωση στην εξεταστική απόδοση και στην αποστήθιση οδηγεί τους μαθητές σε έναν εκπαιδευτικό μαραθώνιο εξάντλησης, ο οποίος συχνά καταλήγει σε απογοήτευση ή απάθεια κατά τη διάρκεια των πανεπιστημιακών σπουδών. Η απόσταση ανάμεσα στις γενιές βαθαίνει, με το εκπαιδευτικό προσωπικό να πασχίζει να προσεγγίσει τις ανάγκες και τις προσλαμβάνουσες ενός νέου κόσμου, ο οποίος λειτουργεί με εντελώς διαφορετικά μέσα και κώδικες.

Ταυτόχρονα, η ιδεολογική μονομέρεια που καταγράφεται σε πολλά πανεπιστημιακά περιβάλλοντα περιορίζει τη δυνατότητα ουσιαστικού διαλόγου και δημιουργεί συνθήκες αποκλεισμού για απόψεις που δεν συμμορφώνονται με την επικρατούσα. Το πανεπιστήμιο, αντί να λειτουργεί ως εργαστήριο πνευματικής ελευθερίας, τείνει να μετατρέπεται σε αναπαραγωγό συγκεκριμένων πολιτικών ταυτοτήτων.

Απέναντι σε αυτά τα φαινόμενα, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη επαναπροσδιορισμού του ρόλου της εκπαίδευσης, τόσο ως θεσμικού μηχανισμού όσο και ως πολιτισμικής λειτουργίας. Η ενσωμάτωση της τεχνητής νοημοσύνης στην εκπαιδευτική διαδικασία επιτείνει τον μετασχηματισμό αυτόν, καθιστώντας παρωχημένες τις παραδοσιακές μορφές αξιολόγησης και καλώντας σε μια ριζική αναδιάταξη του παιδαγωγικού πλαισίου.

Η μάθηση καλείται να επιστρέψει στον χώρο της ζωντανής αλληλεπίδρασης: στην αίθουσα, στον διάλογο, στη συζήτηση. Η προσωπική σχέση εκπαιδευτικού και μαθητή δεν μπορεί να αντικατασταθεί από αλγόριθμους. Ο επαναπροσδιορισμός του σχολείου και του μαθητή – όχι ως παθητικών αποδεκτών γνώσης αλλά ως ενεργών πολιτών – είναι το ζητούμενο μιας νέας, σύγχρονης παιδαγωγικής.

Μέσα σε αυτό το δύσκολο και πολύπλοκο τοπίο, είναι αναγκαίο να αρθρωθούν προτάσεις παρέμβασης που να συνδυάζουν τη ρεαλιστική αποτίμηση της κατάστασης με τον στοχασμό και τον παιδαγωγικό οραματισμό. Χρειάζονται πρωτοβουλίες με θεματική συγκρότηση, με εστίαση στη νέα γενιά, τη μέση και την ανώτατη εκπαίδευση, την καλλιέργεια της πολιτικής παιδείας και την ενίσχυση της κριτικής σκέψης.

Δεν επαρκεί η καταγγελία της παρακμής. Απαιτείται σχέδιο, επιμονή και συμμετοχή. Η ανασυγκρότηση του εκπαιδευτικού και κοινωνικού χώρου μπορεί να ξεκινήσει από μικρές αλλά συντονισμένες προσπάθειες. Από τη διαμόρφωση θεματικών πυλώνων, τη δημιουργία δημόσιου λόγου, τη συγκρότηση κοινών δράσεων και τελικά από τη συγκρότηση ενός δικτύου ανθρώπων που, παρά τη διάχυτη αίσθηση αδράνειας, συνεχίζουν να πιστεύουν πως ο στοχασμός μπορεί να συνδεθεί με την πράξη.

Η ΠΡΩ.ΠΑΙ. ΔΕΙ.Α είναι ένας όμιλος ανθρώπων απ' όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης αλλά και ενεργών στην κοινωνία και την οικονομία. Διαθέτει μακροχρόνια εμπειρία αλλά και ανοιχτή προσέγγιση σε τρόπους επικοινωνίας και συμπεριφοράς της νέας γενιάς, και φιλοδοξεί να ανοίξει ένα δημόσιο διάλογο για μια νεωτεριστική προσέγγιση σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, που θα δημιουργήσει την αναγκαία συναντίληψη και στρατηγική για μια Παιδεία που θα διαμορφώνει τον Έλληνα πολίτη των επόμενων δεκαετιών.

Εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου

Καθηγητής Νικόλαος Μ. Σταυρακάκης

Γεώργιος Ο. Ζησιμόπουλος

Πρόεδρος

Γραμματέας